

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félev.

Kolozsvár, Aprilis' 9ékn, 1840.

15. szám

Tartalom: A' történet' országa, (Koronka József) 113. l. Bathori András, (Szólga Miklós) 116. l. Európa' uralkodói januarius' 1-én. 1840 életidejük szerint rendezvé, (K...y) 118. l.

A' történet' országa.

(Egy álomlátási képeletben.)

Nos te
Nos facimus, Fortuna, Deam, coeloque locamus.
Juven.

„Csak 10 napok még hátra, 's ezek' bétöltével AA hónap' BB napján megesik az NNI palota' 's a' hozzá mellékelt drága ezüstművek' sorsjátéki huzása EE birodalmi fővárosban.“ Ezt le lehet olvasni, ma itt SS városban, két három kereskedő boltok' ajtaira kifüggesztett, messze kintűnő veres, nagy zöld nagy betűkkel és számjegyekkel bétölt lapokon, és a' mint, Göthe' kifejezése szerint, Rómában minden következő a' Caesarok' valahai, világbiró városának elnyészett csudáiról prédikáll: úgy hiszem, miszerint valamiképp itt ez a' két három boltajtó, úgy ama' fővárosban is minden utcaszegletkő azt kiáltja, hogy 10 napok múlva egy egész millió, 's még néhány ezer forint fog nyerttetni. — Szerencsés és üdves nap! mely örömet ígérőleg derülendez mindazokra a' halandókra, kiknek egy vagy két sorsczédola van zsebhöknben! — sorszedőja, mondom, vagy a' változékony, kedélyteljes Fortuna istennőnek pompáson ékesített váltólevele, mellynek tulajdonosi, az irt. napok' multával tapasztalni fogják: valljon az ő trattáik honoráltatnak-e, vagy protestoval vissza utasítottatnak. — Barátságos, bőkezű reg! melly XX. nagy kereskedő házból,

mint egy bőség' szarvából, teli kezekkel palotákat, eldoradó-kerteket, vagy ezeknek árát, ezüst toiletteket, szerviszeket, 's nagy summa pénzeket árasztasz, vagy hánysz ki! Édes, kedves nap! melly ekkor a' szerencsétlenség' fiát egy pillanatban szerencse' fiává adoptálhatod; az addig álmadozót valódi milliossá teheted; a' varró hölgynek, ki most csak egy töredezett vagy csouka tükörrel van elátva, egy ezüst toilettet, a' jámborbecsületes kézmivesnek, ki most nagy anyjáról örökölt ontángyérokról eszik, egy pompás szerviszt küldhetsz házához! — 'S mit tehetsz te reám nézve? Semmit. — Elsőben azért, mert mi, Apollo' zsoldosai — költészek, költészettanítók, 'stb. már magunkban is szerencse' fiai vagyunk, minthogy a' képezeti tehetség (phantasia) mikor akarunk, kincskamaráját nekünk megnyítja, ('s ezzel is meg kell elégednünk), másodsor azért, mert nekem nincs sorsczédolám, 's ezen utolsó ok olly fenekletes, mint a' mathematica' igazságai. De hát azért e' dicső és imádott istenasszonyt, ki előtt az egész föld' köré porban fekszik, olly megajázolag daczolva elutasítam-e magamtól, mint a' keményszivű szokta a' koldust ajtajától elszidni?

Midőn ezen szép és új metaphorákat így a' szakállamba bémormogtam (beretvátlan lévén ekkor sieték egy borbély műhelybe egyjárást beretválkozni) utamban egy bolt előtt vaktában megállék, mellynek ajtajáról ezen prozai szók: „Itt a' közelebb huzandó — fennebb említett — nagy

lotteriára sorscédolák vagynak eladók — mint syreni ének hangoztak fülembé. Nem dugám bé füleimet, mint Odysseus, hanem bémenék. Egy öregrendü Pythia ült ezen oraculum' háromlábú székén, (a' férj, mint vásári napon, foglalatos vala áruival) A' pitvarban egy kissé állva maradék, remélvén kedvező előjelt az égből az iránt, hogy valljon az öt ezüst forintnyi áldozatomat — ennyi kellett egy sorsjegyért — a' szerencse' istennője kedvesen veendi-e vagy nem? — azonban imé megjelenék egy ifu házaspár éppen hasonló czélból. A' földfeletti boldogság' egész ége ábrázatokon deréngvén, sóvárogni láttattak földi jók után is. Illyenek a' halandók! Megvevének takarékos pénzceszkéjökben egy sorsjegyet, 's már hívék, mint vidor vonásaikból sejdítém, hogy a' legnagyobb nyerő számjegy zsebökben van; mért már kimentökben elkezdék jövendő háztartásukat 's gazdaskodásukat felszámítani. Az új férj t. i. azt forgatá elméjében: valljon a' vissza váltó summát kötelezési egyezződésben, vagy váltólevéli levonatban (escompte) vegye-e kezéhez, vagy inkább a' palotát tartsa meg magának, vagy annak árából egy uradalmat vegyen? 's ezen esetre udvari tisztet vegyen-e fel, ki a' törvényes tárgyak mellett a' gazdasághoz is értsen? és mi módon intézhessé el azt, hogy pontos fizetőket kaphasson akár háza' bérre, akár tőkái' kamataira nézve? — a' leendő nő pedig számíttatja vala: valljon egyet-e vagy két szolgát tartson, vagy egyik helyett szakácsat? mennyi ászkali készületre leendő szüksége? mellyik gyárban lehetné a' legszebb porcellánt kapni? melly nem könnyen török, ha az ostoba szobalány egy tárgyért el ejt; valljon a' shawlkeszkenők még divatban vagynak-e? 's valljon a' következő nyáron az NNi, vagy TTi feredőre volna-e jobb menni? Szerencsés napok! mellyekben az ember el nem fárad a' szüntelen kész számító mester' — a' reménység — feladott példányai után

calculálni, és ha a' lényegesség holmi fekete vonásokat csinál a' számításban, bátor és nyugodt szívvel ismét elől kezdi.

Az említett ifu pár után jöve egy tudósforma ábrázatu, komoly külsőü — gondolom — pap, vagy köztanító, vagy költészeti író, vagy talán írnok (bizonyoson ki nem fejezhetem), a' ki éppen akkor kapott honorariumából egy részecskét egy sors számért akart fizetni. Mint-hogy eddig élé — gondolám így róla — vagy elmélkedéseivel, vagy írotollával sok levegői varakat épített: törekedik most egy a' földben alapított kőház' urává lenni, 's azt tettelesen használhatni, melly a' keleti szél szárnyain el nem repül. Azonban komoly tekintetű vonásai mintha kényszerítettek volna engemet ama' gondolatra; mintha így szólott volna ő maga magának belső érzeteiben: „Jer! akarki légy embertársam, ki látod a' szerencséveli alkukötésemet; lásd és fontold meg: mit fognék én cselekedni, ha talán a' nagy sorsot el nyerném, hogy hozzám illy szörnyü szerencse' véletlenül az ajtóval együtt házamba ne rohanjón. A' philosophia azt tanítja, hogy a' nagy szerencse és nagy szerencsétlenség soha az embert előkészületlenül ne találják; ezért, mivel az emberi boldogság' barometruma mindenkor mozgásban van, én, ha nyertes leszek, a' jótékony intézetek' látható és érezhető felsegállításra előre elkészültem.“ — Ez is eltávozván, csak egyedül maradék, és a' bolt' Pythiája, a' sorscédolák' előmutatásával jövendő állapotom' lehetőségét felnyitá, szabadságot engedvén a' választásra. Delphibéli isten! az oraculum' ura! Apollo! ki más esetekben leginkább tanítványid' és kedvenceid iránt vagy kedvező, adj nékem egy olyan jelt, küldjed malasztódnak valami olly nyilvánítását, hogy e' választásban a' nagy sorsot el ne hibázzam! így sohajtéék én, 's imé egy részvételi könnycsepp gördülvén ki a' Pythia' szemiből, reá kezeskedék egy sorsjegyre; mért az oraculum

úgy mondotta ki azt; 's ekkor, ha ezen bolti Sybilla hármas díjat kívánt légyen is, ezen sorsért megfizettem volna.

Ezek után vásári bajaimat végezvén, estvére haza jövök, 's a irt nyerhetési tárgyakhoz való jogtartási bizonyítványomat — a' szerencsével kötött nyilvános okleveletem — ezt a' teljes hitelű utasítványt, vagy röviden: a' sors-cédolat párnám alá tévén, mindjárt elalunni nem tudék, sőt igen sok féle eszmékkel és gondolatokkal jövök küszködésbe. Egyfelől eszémbé jutának a' birodalmi fővárosban, a' történet és lotteria, csatamézején közelebből elhangzott örömdaljai a' szerencse nyerteseinek, mint győzedelmeknek — méltán fortunatusnak nevezhető keresztjának — mikről a' hírlapok által ártésítettünk. Eszembe juta a' nap, melly egy milliónál többet ki fog szorni a' szegény, pénz-
zetlen világba, 's a' részesedés reménye alatt, minden civilizált, az az, pénzes embereket hí, hogy nem csak egy, de több béméleti sorsjegyeket váltsanak maguknak, mellyekkel Fortunát a' templomába kímehessenek. — Gondolám más felől magamban, hogy a' szerencsét ilyen speculativo-fortunatusi bizonytalanságaita nézve, semmivel sem lehetne inkább egybe hasonlítani, mint az aprilisi idővel. Aprilis és szerencse! ama' ritka kedélyű házaspárnak, a' történet és időjárásnak ikergyermeke, mellyhez hord valamit még a' maga természetében, a' közvélemény, és az asszonyi nem is. Aprilis változó-kony, sír is, nevet is azon egy perczen; mint az asszonyi szem: a' szerencse is némelly kedvenceire kellemes napfényt sugárzó szemeket fordít, midőn másokat azon órában sujtoló esővel, jégdarával vagy záporral üldöz. Aprilis csufot üz a' barometrumokból 's a' meteorologia' szabályaiból: a' szerencse daczol minden mesterséges fordulatu számításokon, és mathematicai formulákon. Aprilis, mint a' chamaeleon mindenfelé színeket játszik; ma a' rétek' szép

zöldjít, hólnap megfázott orraink verességit csudáltatja velünk: a' szerencse varázs-táskából játszik; itt egy szegény suhancz' egyetlen egy sorsjegyét $\frac{1}{4}$ millióról biztosító utalványra változtatja; amott rögtön megtölt egy egész skatuját semmitnyerő cédolákkal. Aprilis egy szelidithetetlen genie, melly most a' zordon szélvész szárnyain lovagol, majd mint a' vaj, az érzékenység' napjánál elolvad; most erős cserefákat zuz-
öszve, vagy szaggat ki; majd a' rózsabimbót olly szeliden lehelli meg, hogy erkölcs modúlág megpirul általa: a' szerencse, mint a' szemfény-vesztett Polyphemus kedvenceinek kosnyája között körültagogat, és magának nem mindenkor a' legkövérébbet keresi ki, hogy azt nem megegye, hanem elajándékozza. — Gondolám azt is magamban, valljon nem ez volna az igaz bölcsesség' köve, midőn az ember, hogy sok pénzt kaphasson, kevés pénzt kockára teszi? 's így végre tapasztalandja, hogy az igaz bölcsesség' kövit az kapta meg, kinek eszibe sem jutott, hogy azt keresse.

Illyen 's hasonló gondolatok, 's más ezerféle tervek között elalvám, szenderítettvén amaz erős reménytől is, hogy 10 napok múlva a' szerencse illyen vagy amolyan javainak birtokosa leendek. De nem sokáig alvám csendesem, mert belsőm kezde csudálatoson felolvadozni, szokatlan mozgásba jőni, 's álmomban úgy tetszék nekem, mintha egy idegen tájéku országba jutottam volna; elbámulva körül tekinték, 's egy egészen ismeretlen vidéket látték, mellyről nem tudám: mellyik világrésznek tulajdonítsam, minthogy abban minden ollyan idegenszerűleg nézett ki, mintha egy vak történet kockázta volna öszve. Mi után itt a' tárgyakat közelebből szempontra vettem: bánu-lással vevém észre, hogy ott nem csak — mint nálunk — az épületek, hanem az előfák, mezők, madarak a' levegőben, házi kutyák, és az emberek, sőt az utcza kövezetek is számokkal je-

gyezve valának. Talán az arithmetica' országába vetődtem? felkiálték csudálkozva. Idegen! te a' történet' országában vagy, felele egész hathatósan, szenvedélyes hangon a' lakók közül egy, ki az orrán és fülein egy egy nagy zérust viselt, 's hihetőleg az odaváló nulla emberek közé tartozott: — egy neme ez a' szoptatós állatoknak, mellyek nálunk is hönak, de nincsenek az orrukon megjegyezve.

A' történet' országában-e? felkiálték még bámultabban, mint elébb. Oh! nagy és tudós Lessing, ki a' történetet tagadtad; mit mondanál most, ha helyemben volnál? gondolám magamban, 's tovább menék ezen új országot szemügyre venni, hogy mi után magamat kiálttam, az NNi academiának átomlátási vizsgálódásaim' eredményeit eleibe terjeszthessem: — olyan vizsgálódásaimat mondom, mellyekről előre meghatározhattam, hogy azok Rosznak, Landernek és Parrynak minden felfedezéseiket magok után messze hagyandják. — „Nem tenne-e Ön annyi szivességet és barátságot irántam“ — kértem azon férfit, ki ezen ország' nevééről engemet értesített — „mi szerint Önök lakhelyinek tulajdonságaival engemet megismerkedtesen, így ezen tárgyat valamelyik fil-lértári vállalatra, vagy heti folyó iratra nézve használhatnám; mi okból arra is szabadítékért esdeklek, hogy Önt, mint utmutatómat, famet-szésbe tévén, e' belüli irományom' eleibe iktathassam.“

„Örömmel teljesítném kívánságodat“ — mondta a' történetországi elkötelezőleg, — „de nekünk, idevaló lakósnak, számüzetés' büntetése alatt meg van tiltva más foglalkozást üzni, mint a' mire minket a' sors határozott.“

„A' sors? — mondék csudálkozva — tehát itt ezen országban nem uralkodik az a' szokás, mi szerint kiki gondos nevelés, tanítás, és tanulói évek által valamely hivatali foglalkozásra magát előre készíti?“

„Ez reánk nézve igen bonyolodott valami volna; — nekünk van egy példa beszédünk, melly így hangzik: „kinek az istenek egy sorsot adtak, annak megadják az arra szükséges bölcseséget is.“ Itt évenként tartományi közgyűlések tartatnak, és mindenkinek, ki a' gyermek-korból az ifjúi évekbe átlépik, magát a' gyűlés előtt bé kell mutatni, 's ekkor egy sorsjegyet húz ki, melly őtet kereskedővé, hadi emberre, statusférfit, földészszé, kézmivessé, vagy tudóssá megmáshatatlannul elhatározza.“

„Barátom — mondék neki — hát a' recensensek Önöknél a' tudósok közé tartoznak?“ — „Igen is oda azok, kik ezt megbizottsági kötelességből viszik; de a' más nemiek — az ujoncz ifiak, kik ha nem tudósok is, azoknak láttatni kívánnak — kiknek a' recenseálás olly időtöltésök; mint a' pipázás és lovaglás, az illyenek, mondom, éppen nem számláltatnak a' tudósok közé.“

„De — folytatám tovább beszédemet — egy fő állapotot Ön elfelejtett, az ügyvédeket; ezeknek talán illendőleg kell magukat előre készíteni, hogy peres vállalatoknak megfelelővén; yedenczeik helyett hasznosan felléphessenek?“

„Oh! nem — felele a' történet ember — a' perfolyamok itt, e' világon legtermészetesebb módon döntetnek el, tudniillik sors által.“

Boldog ország! hol semmi perköltségi jegyzékek, semmi halasztások, exceptiók, recursusok, 's több e' félék nincsenek!!

(Vége közelebből.)

Koronka József.

Báthori András.

I.

Pásztor-bükk' zordon erdején,
Virító fak között,
Magára álla Báthori
A' sorstól üldözött.

A' bús jövőbe néze ő,
 És arcza tel-horúlt,
 Keblére-sírlepel gyanánt
 Hullámzó kín torúlt.

És térdre hullt a' fejdelem,
 'S' buzgón-imádkozott,
 A' zordon'erdő' csendin át
 Szent ima hangozott.

De míg az ima hangozott,
 Vad férfi jött elé
 Tekintve bőszen, szörnyüen
 A' fejdelem felé,

'S kezéből szálla fegyvere,
 'S' fejedelmi főhöz ért,
 A' zöld virány harmat helyett
 Ivott fejedelmi vért.

'S az égből orzott fénysugár
 Elhagyta sátorát
 'S lakába vissza szárnyala
 A' lég' hatarin át.

III.

A' zöldelő bércz-ormon
 Új sírhant díszeleg,
 A' fejdelem alatta
 Mély álmat szendereg.

Ki ellen életében
 Vészek' vizálya kelt,
 A' sírnak éjelében
 Csendes tanyára lett.

Itt a' szerencse' kénye
 Elszűne üldeni,
 Mert a' halottak' álmát
 Nem tudja sérteni.

Sors üldözött fejénél
 Kicsinyke-fa kereszt,
 Köny-lepte bús szemekkel
 A' hűség tettezt *).

III.

Mi halvány ember az
 A' bércki sír felett?
 Minőt alig teremt
 A' lenge képzelet.

A' lélek-isméret
 Epeszi őt talán
 Az elhunyt fejdelem'
 Gyászos ravatalán.

Mikint a' sír maga
 Olly néma, szótalan,
 Eljött az éjszaka
 De ő álomtalan.

Hajh! mert álomtalan,
 Kit önvad ostoroz,
 Keblén nádálysereg
 'S pokolkin táboroz.

*) (-A' szerkesztőséghez.)

Tekintetes úr!

Novemb. 29-ken azt becses levelét vettem, s benne „Báthori Andrásra tett észrevételeit. Én 1838-ban Kénosi István barátommal erdélyi utazásomban Pásztor-bükken valem, s e balládom' eszméje még ott fogant bennem. Pásztor-bükken maig is álla'szerencsétlen fejdelem' sírja; sőt a' nép e' sírhoz, melybe egy pásztor ifju temeté' az elhaltat, s fejéhez egyszerű fakeresztet helyezett (melly kereszt a' monda szerint,néhány nappal azután kizöldült) búcsut jár. Hogy későbben Fejérváron temettetett el, azt tudom; de hogy előbb itt nyugodott, az is bizonyos s a' t.

M. Vásárhely telelő' 8dikán
 1839.
 Szdlgar Miklós m. h.

'S a' barna éjszaka
Nincs olly komor-sötét
Mikint az érzelem
Melly szállja életét.

A' bünös gyilkos az,
Ki ott magára áll,
Körülte nincs egyéb
Égő fajdalminál.

A' múltból nem mosolyg
Reája enyhület,
Jelenje szívölő,
Kinok' csoportja lett.

És a' jövő felé
Keserv között tekint,
Mert onnap karhozat
Borszaszító álka int.

szólgá milión.

Európa' uralkodói

januarius' 1-én 1840 életidejük szerint rendezve.

1. XIV. Károly, János (Bernadotte) svéczi király született 1764-ben; 76 éves 's 1 hónapos, uralkodik 21 év 's 11 hónap óta; házas; lutheranus.

2. XVI. Gergely pápa született 1765-ben; 74 éves 's 3 hónapos; uralkodik 8 év 's 11 hónap óta; nőtelen; catholicus.

3. III. Fridrik Vilmos, orosz király született 1770-ben; 69 éves 's 5 hónapos; 42 év 's 2 hónap óta uralkodik; házas (II); lutheranus.

4. Erneszt Ágoston, hannoverai király született 1771-ben; 68 éves 's 7 hónapos; uralkodik 2 év 's 6 hónap óta; házas; anglican.

5. I. Vilmos, niederlandi király született 1772-ben, 67 éves 's 4 hónapos; uralkodik 26 év 's 1 hónap óta; özvegy; reformatus.

6. I. Filep Lajos, francziák' királya

született 1773-ban; 66 éves 's 3 hónapos; uralkodik 9 év 's 5 hónap óta; házas; catholicus.

7. II. Vilmos, hessen-kasseli választófejedelem született 1777-ben; 62 éves 's 5 hónapos, uralkodik 18 esztendő 's 10 hónap óta házas; reformatus.

8. II. Lajos, hessen-darmstadt nagyherceg született 1777-ben; 62 éves; uralkodik 9 év 's 9 hónap óta; özvegy; lutheranus.

9. Henrik, anhalt-kötheni herceg született 1778-ban; 61 éves 's 5 hónapos; uralkodik 9 év 's 4 hónap óta; házas; reformatus.

10. Filep, hessen-hömburgi landgróf született 1779-ben; 60 éves 's 10 hónapos; uralkodik 11 hónap óta; nőtelen; reformatus.

11. György, mecklenburg-strelitzi nagyherceg született 1779-ben; 60 éves 's 5 hónapos; uralkodik 23 év 's 2 hónap óta; házas; lutheranus.

12. IV. Ferencz, modenai herceg született 1779-ben; 60 éves 's 3 hónapos; uralkodik 24 év 's 7 hónap óta; házas; catholicus.

13. I. Vilmos, württembergi király született 1781-ben; 58 éves 's 3 hónapos; uralkodik 23 év 's 2 hónap óta; házas (III); lutheranus.

14. Károly Fridrik, sachsen-weimari nagyherceg született 1785-ban; 56 éves 's 11 hónapos; uralkodik 11 év 's 7 hónap óta; házas; lutheranus.

15. Ágoston, oldenburgi nagyherceg született 1785-ban; 56 éves 's 6 hónapos; uralkodik 10 év 's 7 hónap óta; házas (III); lutheranus.

16. Erneszt, szász-koburg-gothai herceg született 1784-ben; 56 éves; uralkodik 33 év 's 1 hónap óta; házas (II); lutheranus.

17. György Vilmos, lippe-schaumburgi fejedelem született 1784-ben; 55 éves; uralkodik 52 év 's 11 hónap óta; házas; reform.

18. Antal Károly, hohenzollern-sig-

maringeni fejedelem született 1785-ben; 54 éves 's 10 hónap; uralkodik 8 év 's 3 hónap óta; házas; catholicus.

19. LXII. Henrik, reusz-schleizi fejedelem született 1785-ben; 54 éves 's 7 hónap; uralkodik 21 év 's 8 hónap óta; nőtelen; lutheranus.

20. I. Lajos, bajor király született 1786-ban; 53 éves 's 4 hónap; uralkodik 14 év 's 3 hónap óta; házas; catholicus.

21. VIII. Kerestély, dán király született 1786-ban; 53 éves 's 3 hónap; uralkodik 1 hónap óta; házas (II); lutheranus.

22. József, szász-altenburgi herceg született 1789-ben; 50 éves 's 4 hónap; uralkodik 5 év 's 3 hónap óta; házas; lutheranus.

23. György, waldecki fejedelem született 1789-ben; 50 éves 's 3 hónap; uralkodik 26 év 's 4 hónap óta; házas; evangelicus.

24. Leopold, badeni nagyherceg született 1790-ben; 49 éves 's 4 hónap; uralkodik 9 év 's 9 hónap óta; házas; evangelicus.

25. I. Leopold, belga király született 1790-ben; 49 éves 's 1 hónap; uralkodik 8 év 's 6 hónap óta; házas (II); lutheranus.

26. Mária Louise, parmai hercegnő született 1791-ben; 48 éves 's 1 hónap; uralkodik 25 év 's 7 hónap óta; özvegy; catholica.

27. I. Ferdinand, ausztriai császár született 1793-ban; 46 éves 's 8 hónap; uralkodik 4 év 's 10 hónap óta; házas; catholicus.

28. Günther, schwarzburg-rudolfstadi fejedelem született 1793-ban; 46 éves 's 2 hónap; uralkodik 32 év 's 8 hónap óta; házas; lutheranus.

29. XX. Henrik, reusz-greizi fejedelem született 1794-ben; 45 éves 's 6 hónap; uralkodik 5 év 's 2 hónap óta; házas (II); lutheranus.

30. Leopold, anhalt-dessau herceg született 1794-ben; 45 éves 's 3 hónap; uralkodik 22 év 's 5 hónap óta; házas; evangelicus.

31. Alajos, liechtensteini fejedelem született 1796-ban; 43 éves 's 7 hónap; uralkodik 3 év 's 8 hónap óta; házas; catholicus.

32. I. Miklós, orosz czár született 1796-ban; 43 éves 's 6 hónap; uralkodik 14 év 's 1 hónap óta; házas; görög.

33. Leopold, lippe-detmoldi fejedelem született 1796-ban; 43 éves 's 2 hónap; uralkodik 37 év 's 9 hónap óta; házas; reform.

34. LXXII. Henrik, reusz-ebersdorfi fejedelem született 1797-ben; 42 éves 's 9 hónap; uralkodik 17 év 's 6 hónap óta; nőtelen; lutheranus.

35. II. Agoston Fridrik, szász-honkirály született 1797-ben; 42 éves 's 7 hónap; uralkodik 3 év 's 7 hónap óta; házas (II); catholicus.

36. II. Leopold, toscanai nagyherceg született 1797-ben; 42 éves 's 3 hónap; uralkodik 15 év 's 6 hónap óta; házas (II); catholicus.

37. Albert Károly, szárdinai király született 1798-ban; 41 éves 's 3 hónap; uralkodik 8 év 's 8 hónap óta; házas; catholicus.

38. Károly, luccai herceg született 1799-ben; 40 éves 's 3 hónap; uralkodik 15 év 's 10 hónap óta; házas; catholicus.

39. Fridrik Pál, mecklenburg-schwéridi nagyherceg született 1800-ban; 39 éves 's 4 hónap; uralkodik 2 év 's 11 hónap óta; házas; lutheranus.

40. Bernhard, szász-meiningeni herceg született 1800-ban; 39 éves 's 1 hónap; uralkodik 36 év óta; házas; lutheranus.

41. Fridrik; hohenzollern-hechingeni fejedelem született 1801-ben; 38 éves 's 10 hónap; uralkodik 1 év 's 4 hónap óta; házas; catholicus.

42. Günther, schwarzburg-sonderhauseni fejedelem született 1801-ben; 38 éves 's 3 hónap; uralkodik 4 év 's 4 hónap óta; házas (II); lutheranus.

43. Sándor, anhalt-bernburgi herceg született 1805-ben; 34 éves 's 10 hónapos; uralkodik 5 év 's 9 hónap óta; házas; evangelicus.

44. Vilmos, braunschweigi herceg született 1806-ban; 33 éves 's 8 hónapos; uralkodik 8 év 's 8 hónap óta; nőtelen; lutheránus.

45. II. Ferdinand, a' két Sicilja' királya született 1810-ben; 50 éves; uralkodik 9 év 's 2 hónap óta; házas (II); catholicus.

46. I. Otto, görögországi király született 1815-ben; 24 éves 's 7 hónapos; uralkodik 7 év 's 5 hónap óta; házas; catholicus.

47. Adolf, Nassaui herceg született 1817-ben; 22 éves 's 5 hónapos; uralkodik 4 hónap óta; nőtelen; evangelicus.

48. II. Mária, portugáli királynő született 1819-ben; 20 éves 's 9 napos; uralkodik 13 év 's 8 hónap óta; férjnél van (II); catholica.

49. I. Victoria, Nagybritannia' királynője született 1819-ben; 20 éves 's 7 hónapos; uralkodik 2 év 's 6 hónap óta; hajadon; anglicana.

50. Abdul-Medschid, a' szultán született 1823-ban; 16 éves 's 8 hónapos; uralkodik 6 hónap óta; (házas-e?) mohammedan.

51. II. Izabella, Spanyolhon' királynője született 1830-ban; 9 éves 's 5 hónapos; uralkodik 6 év 's 3 hónap óta; hajadon; catholica.

Ezen átnézésből kiviláglik

1) hogy Európa' 51 uralkodója között császár van (ide számítva a' nagy szultánt is) 3; pápa 1; király 13; királyné 3; nagyherceg 7; választó fejedelem 1; herceg 10; hercegnő 1; fejedelem 11; landgróf 1.

2. A' lippe schaumburgi fejedelem 's utána mindjárt a' porosz király legrégebb uralkodók, midőn mind ketten ('s csupán csak ketten) a' múlt században jutottak trónra; ellenben a' hessen-homburgi landgróf, a' nagyszultán, a' Nassaui herceg 's a' dán király csak a' múlt évben léptek uralkodói székre.

3) Az 51 uralkodó közül jelenleg 9 házasság kívüli állapotban van, 3 özvegy 's a' más 39 házassági szövetségben él. Egynébány uralkodó neve után zártjelek között álló (II.) 's (III.) azt jelenti, hogy az érdeklött hatalmas-

ságok második vagy harmadik házasság napjait élik. — A' számszerint 42 házasságban élő vagy élt uralkodók közül 8 (tudniillik a' 9. 26. 27. 29. 35. 41. 43. 46. számmal jelelt) gyermektelen; kettőnek (22. 's 31.) csak lányai vannak, a' más 32-nek vannak fiai vagy örököshercegei, kik közül 7 már házas is (egy közülök csak morganati házasságban élő), 's egy nejétől elvált. Tíz uralkodónak van — hihetőleg örökösévé leendő — fivére. A' spanyol királyné' történető halála' esetében ennek nővérére száll át az uralkodás. —

Vallásokat illetőleg

4. látható, hogy 17 catholicus, 1 görög, 32 protestans. Ez utóbbiak közül ismét 18 lutheranus, 6 reformatus, 6 egyesült evangelicus, 2 anglicanus. — Mohammedan van egy.

A' most élő minden keresztény világi uralkodók, számszerint 50-en (ide számlálva a' fennebbi kimutatásnál mellőzött II. Pétert, a' brazilai császárt, ki mind a' mellett is, hogy nem Európában uralkodik, de európai uralkodóházból — a' braganzaiból — vette eredetét) 21 különböző dynastiából származtak. Név szerint

a) 14 hat egészen catholicus uralkodó házból, úgy mint az ausztriaiából (4), Bourbon-családból (4), Bajorból (2), braganzaiból (2), sardiniaiából (1) 's liechtensteiniából (1).

b) 24 tizenkét tisztán protestans uralkodó házból, tudniillik az anhaltiból (3), badeniából (1), braunschweigiből (3), hesseniből (3), lippeiből (2), mecklenburgiból (2), Nassauiból (2), reusziból (3), schwarzburgiból (2), svéd vagy Bernadotte-családból (1), waldeckiből (1) 's württembergiből (1).

c) 9 két részszerint catholicus, részszerint protestans uralkodó házból (6), 's hohenzollernből (3).

d) 3 a' részint görög, részint protestans holsteini házból.

Végre az európai 51 uralkodó közül 33 eszik Németországra; 18 nem-Németországra; ez utóbbiaknak azonban éppen fele német dynastiából veszi eredetét.